

HISTORIE SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

- **Jan Ámos Komenský** (1592 - 1670) - vyzýval ke změně postojů k těm dětem, které až do té doby byly – pro nějaký nedostatek nebo odlišnost – z výchovného a vzdělávacího procesu vylučovány
- **Felix Platter** – Švýcar, 17. stol., pozoroval slabomyslné (2 skupiny). Péče probíhala v uzavřených zařízeních 18. st.
- **Filip Pinel**, Francie, idiocii chápal jako psychické onemocnění, při kterém se vyskytuje opoždění v rozvoji rozumových a afektivních (citových) schopností. Případ Viktor (10 letý) – divoch z Aveironu, usoudil, že je chlapec nevyléčitelný.
- **E. Seguin** – ucelený systém výchovy a vzdělávání, oddělení choromyslných a duševně postižených a na dětském oddělení zavedl výchovný režim. Výchova – triáda – činnost – rozvoj motoriky, smyslů a počitků, výchova myšlení – čtení, psaní a počty (trivium), výchova vůle – schopnost sebenasměrování vynaložení vůle k dosažení cíle.
- **J.E.D. Esquirol** – žák Pinela. Začíná hovořit o lehčím stupni idiocie (imbecilita). 3 kategorie – podle úrovně řeči. Další členění – 2 skupiny podle chování (torpidní a eretická).
- **J. Itard** – znovu se zabýval Viktorem a dosáhl zlepšení (částečná socializace), vzpřímení – používal nohy k chůzi, jedl už rukama, přijal šatstvo, nedosáhl pokroku v řeči. Chlapec měl rozvinuté vnímání k pozorování přírodních jevů.
- Ernst Gustav **Adolf Gottfried von Strümpell** (29 června 1853 - 10.1.1925) - německý neurolog, poprvé zmínil pojem pedagogická patologie, zabýval se zjišťováním, tříděním a celkovou diagnostikou vad a odchylek, jejich příčinami, profylaxí a terapií
- **Karel Slavoj Amerling** (1807 – 1884), zakladatel a ředitel prvního ústavu pro abnormální děti na Hradčanech - Ernestinum (1871)
- **František Čáda** (6.4. 1855 - 14.12. 1918) - profesor filosofie a pedagogiky, založil Sdružení pro výzkum dítěte (1910), inicioval zřízení Pedologického ústavu v Praze (pozdějšího Ústavu pro výzkum dítěte). Podílel se na založení a redigování časopisu Ochrana mládeže. Čádovy sjezdy – první český sjezd pro péči o slabomyslné a školství pomocné (1909) s heslem „Zakládejte řádné ústavy pro slabomyslné a dobré pomocné školy“. Další sjezd v roce 1911 řeší problematiku pomocných škol a ústavů na Moravě, konečně

třetí se zaměřuje na zlepšení života mentálně retardovaných z hlediska pedagogického, lékařského, právního a sociálního postavení (Eisová, 1983).

- **Jan Mauer** (1878–1937), český speciální pedagog a ředitel Pedagogické knihovny Komenského v Praze, přednášel na tzv. Čádových sjezdech, Škola pomocná (1912), Duševně úchylná mládež (1917), Výchova dětí úchylných (1920) a Pedopsychologie a nápravná pedagogika.
- **Rudolf Jedlička** (1869 – 1926), vytvořil teoretickou koncepci komplexní rehabilitace tělesně postižených dětí, ale sám se svými spolupracovníky ji také v ústavu realizoval
- **Karel Herfort** (1871 – 1940), dbal na individualizaci výchovy a vzdělávání (Ernestinum)
- **František Bakule** (1877 – 1957), proslulý svými úspěchy v umělecké a pracovní výchově tělesně postižených. Na mnoha místech, kde Bakule působil, zakládal dětské sbory. Nejvýznamnějším a nejznámějším je pak pěvecký sbor „Bakuleho zpěváci“. Vzniká v roce 1920.
- **Jan Chlup** (1889 – 1968), působil jako ředitel „Ústavu pro děti zmrzačené“ v Brně. Rozšířil možnosti profesní přípravy dětí, spolupracoval při zavádění evidence tělesně postižených dětí a mládeže na Moravě (býval označován jako „Moravský Jedlička“)
- **Miloš Sovák** (1905–1989), lékař, profesor UK, zakladatel československé logopedie a tvůrce logopedické teorie i praxe. vytvořil základní rámec oboru a východiska speciálně pedagogické teorie a praxe u nás, rozlišoval mezi speciální pedagogikou a defektologií, současně chápaná strukturace speciální pedagogiky má své kořeny v pojetí Sováka. Podal definici defektivy.
- **Josef Zeman** (1867 – 1961), speciální pedagog, spoluautor prvních učebních osnov a výchovných směrnic pro školy mládeže úchylné (1928). V roce 1929 je spoluvůdcem vůbec prvního zákona o pomocných školách u nás.
- **Augustin Bartoš** (1888 – 1969), speciální pedagog, Bartošův fenomén – objev obnovení hmatu na amputované končetině a jeho metodiky náhradního psaní ústy či prsty nohou jsou dodnes používány při práci somatopedů v praxi.
- **František Štampach** (1895 – 1976), sociální pedagog. Základním principem i metodou sociální pedagogiky byla podle něho reedukace, kterou chápal ve smyslu sociální regenerace.
- **František Kábele** (1913 – 1998), speciální pedagog, logoped a somatoped, vydal celkem 14 dětských knížek (5 v cizím jazyce) říkadél, nejznámějším je

„Brousek pro tvůj jazýček“. Slabikáře pro zvláštní školy „Naše čtení 1, 2“ a „Škola řeči – Výběr slov k vyšetření a rozvíjení řeči“ (1953), využívaná v diagnostice a práci logopedů ve speciálně pedagogických poradnách

- **Zdeněk Matějček** (1922 – 2004) - Byl spoluzakladatelem a prvním předsedou sdružení, které do terapie znevýhodněných dětí zapojilo i domácí zvířata, např. psy a koně. Canisterapie a Hipoterapie. Věnoval se také dyslexii a stal se spoluzakladatelem tzv. SOS vesniček. Založil také svůj fond nazvaný Nadace profesora Matějčka na odměnu nejlepších diplomových prací z oblasti vývojové a 40 psychologie.

Časová osa:

1786 Ústav pro hluchoněmé v Dejvicích

1807 **Alois Klar**, Slepecký ústav v Praze

1846 Moravský zemský ústav pro výchovu nevidomých dětí v Brně

1858 Ústav pro hluchoněmé v Litoměřicích

1869 Výnosem ministerstva bylo určeno, že tělesně postižené děti nejsou zproštěny docházky do školy

1871 Ústav pro hluchoněmé v Českých Budějovicích

1871 Ernestinum - Výchovný ústav pro slabomyslné v Budenicích u Slaného

1881 Výnosem ministerstva bylo určeno, že slepé děti nejsou zproštěny docházky do školy

1883 Vychovatelna pro mravně pokleslou mládež v Praze

1886 Říšský zákon o výchovných ústavech - polepšovacích ústavů

1896 **Karel Slavoj Amerling**, Pomocná škola pro slabomyslné v Praze

1896 Poprvé posán případ dyslektického dítěte

1904 **Heveroč**, První zmínka o dyslexii u nás

1908 **Rudolf Jedlička**, Založen Spolek pro léčbu a výchovu rachitiků a mrzáků

1913 Jedličkův ústav pro tělesně postižené v Praze

1928 **Josef Zeman**, Poprvé zmínil pojem pedopatologie

1929 **Jan Mauer**, Poprvé zmínil pojem duševně úchylné děti

1929 Zákon o pomocných školách

1936 **Beerová, Morgenstern**, Poprvé zmínili pojem léčebná pedagogika

1939 Pedagogická encyklopedie, Poprvé se objevily pojmy pedopatologie a nápravná pedagogika

- 1945 **Matějček, Langmeier**, Sociodiagnostický ústav
- 1948 **Otokar Chlup**, Poprvé zmínil pojem děti méně schopné
- 1948 Zákon o jednotné škole - pojem zvláštní škola
- 1954 **František Ludvík**, Poprvé zmínil pojem zvláštní péče
- 1957 **Bohumír Popelář**, Poprvé zmínil pojem speciální pedagogika
- 1962 1. třída pro dyslektiky při nemocnici v Brně
- 1964 **Viliam Gaňo**, Poprvé zmínil pojem defektní děti
- 1964 1. třídy pro děti s lehkou mozkovou dysfunkcí a vyrovnávací třídy
- 1964 **Šturma, Žlab, Matějček**, Psychiatrická léčebna v Dolních Počernicích
- 1965 **Ludvík Edelsberger**, Poprvé zmínil pojem speciální pedagogika defektologická
- 1966 Prvních sedm dyslektických tříd v Praze
- 1967 **Haring, Schiefbusch**, Poprvé zmínili pojem speciální výchova
- 1972 Pokyn min. škol. k zakládání specializovaných tříd pro děti s poruchou učení
- 1981 **Bottani**, Poprvé zmínil pojem sociálně kulturně nestejné děti
- 1992 Metodický pokyn k zajištění péče o děti se specif. vývoj. poruchami učení v ZŠ
- 1993 Zavedení povinnosti vypracovávat individuální vzdělávací plán při integraci dětí